

Edutus Főiskola Tatabánya, Budapest	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p style="text-align: center;"><i>nemzetközi gazdálkodás</i> alapképzési szak <i>regionális fejlesztés; EU kereskedelem</i> specializációk</p> <p>működő képzés értékelése: 2007/10/XI/1. sz. MAB határozat (a Modern Üzleti Tudományok Főiskoláján)</p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/4/9. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- alacsony és csökkenő hallgatói létszám, Tatabányán lényegében kifutó képzés
- nagyon magas lemorzsolódás

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Az Edutus Főiskolán Budapesten és Tatabányán folyik képzés a *nemzetközi gazdálkodás* alapszakon, teljes idejű és részidejű munkarendben, magyar nyelven; az *EU kereskedelem* specializációt angol nyelven oktatják.

A szakon az előírt kompetenciák elsajátítása biztosított. Az elméleti alapok mellett erős a gyakorlati orientáltság. A szükséges ismeretkörök – sajátos tantárgyi szerkezetben ugyan, de – mind megjelennek az oktatott tárgyakban. A sajátosságok egy része abból adódik, hogy a szak szokásos törzstárgyai, a *nemzetközi pénzügyek* és a *nemzetközi marketing* hiányoznak a tantervből, viszont a szak törzstárgyai között több olyan is van, amelyek inkább az alapozó *közgazdasági* képzéshez lennének sorolhatók, pl. a *vállalati pénzügyek* és az *emberi erőforrás menedzsment*. Bár van *nemzetközi gazdasági ismeretek*, ezen a szakon egy *kereskedelempolitika* vagy *nemzetközi összehasonlító gazdaságtan* tárgynak volna helye. Érdemes lenne nagyobb hangsúlyt adni a *transznacionális hálózatok* problematikája oktatásának, amire éppen Tatabánya szolgáltató jó példát számos kisebb külföldi vállalat betelepülésével és a bedolgozói hálózat kiépítésével. Ugyanez vonatkozik a *gazdaságpolitikák* (mind nemzeti, mind helyi szinten) *nemzetközi meghatározottságára* (több szintű kormányzás kérdése).

Az oktatók között erős a *regionális fejlesztési* orientáció, ami a megfelelő szakirány szempontjából megfelelő kutatási háttérrel is szolgál. A *regionális fejlesztési* szakirány különösen a tatabányai tagozaton összefüggésben van a helyi igényekkel. Az angol nyelvű *EU kereskedelem* specializáció ritka és értékes kísérlet a hazai mezőnyben.

A tananyagok megfelelőek, a hallgatók az igényeknek megfelelő tananyagokat kapnak. A Miskolci Egyetemmel közösen egy TÁMOP kutatás keretében számos tananyag kidolgozására került sor. Ez a program gyakorlatilag a szak valamennyi tárgyát érintette. E-learning tananyagok készültek, valamint olyan angol nyelvű tananyagok, amelyek alapján a külföldi (erasmusos) hallgatók oktatása válik lehetővé.

A megadott irodalom nem mindig naprakész, de ezt az előadások biztosíthatják.

Személyi feltételek

A szakfelelős és az *EU kereskedelem* specializáció felelőse, Juhász Krisztina PhD, főiskolai tanár, továbbá a *regionális fejlesztés* specializáció felelőse, Kovács András PhD, főiskolai tanár kiváló kutatók és oktatók, munkásságuk önmagáért beszél. Minden tekintetben megfelelnek a szakmai kritériumoknak. A 43 kötelezően felveendő tárgyat 38 oktató oktatja, köztük 53% a fokozattal rendelkezők aránya, ugyanez a 20 tantárgyfelelős körében gyakorlatilag 100%. Az AT:AE arány 30:6, a vendégtanárok száma 2. 9 főiskolai tanár, két egyetemi és nyolc főiskolai docens, egy adjunktus és négy tanársegéd van a képzésben. A kormegoszlás igen előnyös, az oktatók fele 1970 utáni születésű. A szakirányú (*külgazdasági*) egyetemi diplomával rendelkezők aránya alacsony. Az oktatók publikációi többnyire lefedik az oktatott

tárgy témaköreit, egyes esetekben viszont a publikációk helyi folyóiratokra és kiadványokra vagy konferencia-anyagokra (esetenként nemzetközi) koncentrálnak, s az országos megjelenés hiányzik vagy gyenge.

Az oktatók terhelése magas, különösen, ha az oktatás hétvégére koncentrálódik. Ilyenkor problematikus lehet egyes oktatók napi óraterhelése, mert a teljes idejű képzés órarendje is alkalmazkodik ahhoz, hogy a diákok többsége már a képzés ideje alatt dolgozik.

Tudományos háttér

A legtöbb oktató publikációs tevékenysége rendszeres és a szak tekintetében releváns, különösen a szakfelelős és a specializációfelelős esetében. Szakirányú publikációik jelentek meg idegen nyelvű és magyar nyelvű könyvekben és folyóiratokban az *Euro* kérdéskörében, *turisztikai* témákban, vagy például Magyarország földgáz-függőségéről, a keleti nyitás és a gazdaságpolitika újabb módszereiről, az EU pályázatok tapasztalatairól, a hungarikumok exportjáról. A szak oktatóinak kutatási kapcsolata van az MTA Regionális Kutató Központjával, Földrajztudományi Intézetével, valamint az ELTÉ-vel és a Szent István Egyetemmel. Vállalati kutatási kapcsolatok kevésbé léteznek.

A főiskola nemzetközi kapcsolatai jelentősek. A szakon működő oktatók közül többen voltak már Erasmus látogatáson. Az Erasmus partnerek száma mintegy 15. Ez a kutatási teljesítményt is előnyösen befolyásolja.

Rendszeresen szerveznek tudományos konferenciákat az intézményben. A konferencia részvételi aktivitás is jelentős.

A főiskola 2014 elején csatlakozott az MTMT rendszeréhez. Az adatok feltöltése folyamatos.

Infrastrukturális feltételek

A két képzési helyszínen infrastrukturális feltételei alapvetően eltérőek.

A *tatabányai helyszínen* nagyvonalúan felszerelt, és bőséges oktatási terekkel, nagy területű könyvtárral rendelkezik, mind az internetes keresést lehetővé tevő számítógépes asztalokkal, mind a hagyományos olvasást-tanulást szolgáló asztalokkal rendelkezik. A könyvtár megfelelően berendezett és ellátott, szakkönyvállománya kielégítő, emellett az általános művelődést is szolgálja. A nyitvatartási rend, illetve a személyzet rugalmassága segíti, hogy a hallgatók igénybe tudják venni a könyvtár szolgáltatásait. Az állomány biztonságos védelme megoldott. Több tanterem az ún. *webinárium* felvételek készítésére alkalmas technikával is felszerelt. Ez a technika korszerű, és mind az oktató, mind a hallgatók számára új tanítási/tanulási módszereket tesz lehetővé. A hallgatók egyértelműen pozitívnak találták ezt a módszert, ami az előadások és szemináriumok felvételével, rögzítésével és rendszerezésével új dimenziót ad az oktatásnak. Különösen a részidejű, levelező hallgatók számára nyújt kedvező lehetőséget az előadások weben történő otthoni egyidejű követése és a bekapcsolódás lehetősége, illetőleg a többszöri utólagos visszahallgatás lehetősége. Lényeges feltétel, hogy a hallgatóknak biztosítanak olyan laptopot, amivel a rendszerhez kapcsolódni tudnak. Több elektronikus adatbázis is a hallgatók rendelkezésére áll.

A *budapesti helyszínen* néhány év alatt több költözésen esett át. Szembetűnő a zsúfoltság. A rendelkezésre álló irodák és tantermek jól felszereltek, itt is megtalálhatók a webinárium berendezések. Szükség esetén lehetőség van az épületben lévő, más szervezetekhez tartozó termek használatára, például az Auditorium Maximum bérlésére. A budapesti hallgatóknak hozzáférésük van az azonos épületben levő Általános Vállalkozási Főiskola (ÁVF) 40 ezer kötetes könyvtárához, ahol az EDUTUS 2000, a képzéshez szükséges könyvet helyezték el. A könyvtár állománya továbbfejlesztésre szorul, még akkor is, ha (az IBS-be beolvadt, és e képzési helyszínen a képzést kifuttató) ÁVF könyvtárát a jövőben is használhatják. A hallgatók véleménye szerint a nyitvatartási rend megnehezíti a könyvtár igénybevételét még a nappali tagozatos hallgatók számára is.

A hallgatók véleménye szerint a budapesti helyszínen a számítógépek lassúak és elavultak. Bizonyos szakmaspecifikus szoftverek elérhetőségét hiányolták a végzett és a tudásuk gyakorlati hasznosíthatóságának tapasztalatával rendelkező hallgatók. Különösen a más intézményből átjött hallgatók hangsúlyozták a főiskolának azt az előnyét, hogy az ügyintézés hallgatóbarát.

Számos tankönyv, példatár e-book formában érhető el. A tananyagok elérhetőek, az angol nyelvűek is, ezzel a hallgatók elégedettek. Előnyös ilyen szempontból a *műszaki* képzéshez való kapcsolódás (Tatabányán). Az idegen nyelvű képzéshez jók a laboratóriumi feltételek.

A képzési létszám és kapacitás

A főiskola tatabányai székhelyén az éves tervezett felvételi keretszám a nappali tagozaton 40-100 között ingadozott, a levelező tagozaton pedig 35-80 között. Mindezt az intézmény képzési területi kapacitása lehetővé tette volna, a felvett hallgatók száma azonban messze elmaradt a tervtől (2009: 11 hallgató, 2010: 18, 2011: 25, 2012: 15, 2013: 6). Utoljára 2013-ban indult képzés a nappali tagozaton, és – a vizsgált 2009/10 és 2013/14 közötti időszakban egyetlen évben – 2012-ben a levelező tagozaton, 2 hallgatóval. Mindez felveti a képzés fenntarthatóságát. A tatabányai hallgatók ugyanakkor egyértelműen kedvezőnek és vállalhatónak találták, hogy helyben tudnak felsőfokú diplomához jutni.

A budapesti képzési helyszínen a nappali és a levelező tagozaton egyaránt évente 80-120 hallgató felvételét tervezték. E hallgatói létszámok belefértek volna az intézmény képzési területi kapacitásába, de a tervezett keretet egyetlen évben sem tudták kitölteni (2009: 28 hallgató, 2010: 64, 2011: 53, 2012: 25, 2014: 9). Az elmaradás nem olyan szembetűnő, mint a tatabányai képzés esetében. 2013-ban nem indult el a képzés a nappali tagozaton, a levelező tagozaton képzést csak 2011/12-ben és 2012/13-ban indították 35, illetve 10 felvett hallgatóval. 2014-ben és 2015-ben csak a budapesti képzési helyszínre hirdették meg a képzést.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A kurzusok rendszerében arányosan van jelen az elmélet és a gyakorlat. Az önálló munkavégzés is megjelenik, a hallgatókat csoportos és egyéni prezentációkra, projektekre kéri fel. A csekély hallgatói létszám intenzívebb interaktív oktatásra, személyes kapcsolatok kialakítására ad lehetőséget. Egyéni konzultációkat bármikor kérhetnek a hallgatók a tanáraiktól – ezt a hallgatók is megerősítették. Dicsérték az oktatók segítőkészségét.

A tanórák kiegészítéseképpen a hallgatók a *webinárium* segítségét is igénybe vehetik, amivel az nagyban hozzájárul az oktatás hatékonyságának javításához. Más e-learning módszerekkel is igyekeznek közelebb vinni a hallgatókhoz a tudnivalókat.

Az Erasmus szakmai gyakorlatokra évente mintegy 20-25 hallgató utazik ki. A hallgatók véleménye szerint a kiutazók többsége *turizmus-vendéglátás* alapszakos diák, de az intézmény hivatalos álláspontja szerint a szakok között kiegyenlített az Erasmus aktivitás. Ezt az egy féléves résztanulmányok adatai alá is támasztják.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelés rendje megfelelő. Az egyes tantárgyaknál a teljesítmény értékelése több tényezőn alapul. Prezentációk, évközi feladatok, egyéb szóbeli és írásbeli teljesítmények együttesen alakítják ki az osztályzatokat.

A szakmai gyakorlat irányítása külön kijelölt oktató feladata. A szakmai gyakorlat ideje és kreditelismerése megfelelő.

A záróvizsgán a szakdolgozat védelme mellett a hallgató szakmai felkészültségét, a tárgyi tudást és a kompetenciák megszerzését is ellenőrzi. Ez megfelel az általános gyakorlatnak. A záróvizsga-bizottsági elnökök kiválasztása gondos és körültekintő folyamat. A visszajelzéseket beépítik a fejlesztési folyamatba.

A szakdolgozatok témáit kiírják a hallgatóknak, de a hallgató is élhet javaslattal. Ebben a hallgató munkahelye is szerepet játszik, minden előnyével és hátrányával együtt. A szakdolgozati konzultációk az utolsó félévben vannak. A szakdolgozati szemináriumot tantárgyként rögzítik a Neptun rendszerben. A témavezető aláírással igazolja a részvételt, de jegyet nem ad. Plágiumvadász rendszert nem alkalmaznak.

A kutatáshoz szükséges ismereteket és készségeket a *nemzetközi gazdálkodás* szakon jól megtanulják a hallgatók. Ezt igazolták a szakdolgozatok is, bár akadt bennük néhány pontatlanság a hivatkozások tekintetében. De alapvetően igényes a tudásátadás folyamata és az értékelés is.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Tatabányán a vizsgált időszakban a nappali tagozatra 75 hallgatót vettek fel, 10 diplomát adtak ki; Budapesten a nappali tagozatra 179 hallgatót vettek fel, és 19 diplomát adtak ki. A levelező tagozaton nem adtak ki diplomát.

Az intézmény külső tényezőknek (állami finanszírozás csökkenése, demográfiai változások) és intézményi okoknak (az intézmény nevének megváltozása és az új név gyengébb ismertsége, Budapesten a korábbi képzési hely nehéz megközelíthetősége) tulajdonítja a jelentkezések kedvezőtlen alakulását. Mindezek mellett – és talán elsősorban – a nyelvtudás szűkössége veti vissza ennek a szaknak az elfogadását. Az előírt két szakmai nyelvvizsga kemény korlát az átlagos hallgató számára. Ez utóbbi az eredményesség szempontjából is a képzés legnagyobb problémája. Hiába hirdetnek szaknyelvi előkészítő, támogató kurzusokat, komoly gond a kiadható diplomák alacsony száma a (két) nyelvvizsga hiánya miatt.

A hallgatók többsége a mintatanterv szerint, hét félév alatt befejezi a tanulmányait. A képzési időt túllépők aránya Tatabányán 7-28% között ingadozott, Budapesten 4-23% között. A lemorzsolódott (a képzésből törölt vagy elbocsátott) hallgatók száma Tatabányán 23 fő (köztük a levelező tagozat mindkét hallgatója), Budapesten a nappali tagozaton 67 fő, a levelező tagozaton 34 fő. Előfordul szakváltás abból a célból, hogy csak egy nyelvhez legyen kötve a diploma. Anyagi okokra is visszavezethető ez a jelenség, nemcsak a nyelvtudás korlátaira. Az anyagi hátrányok kompenzálására többféle ösztöndíjat hirdet meg az intézmény, Tatabánya városa is ad ösztöndíjat. A tendencia javulását várják a hallgatóknak a diplomamentő programba való bekapcsolásától. Segíteni próbálják a hallgatókat azzal is, hogy az önköltség vagy annak egy része ledolgozható az intézményben. Már tapasztalják annak a pozitív hatását, hogy a budapesti képzés központját a város központi részébe helyezték át, a külső Bécsi útról a Villányi útra.

A hallgatók felkészítése a mesterképzésre és a tehetséggondozás változatos eszközökkel történik. A TDK eredmények főiskolai szinten jónak mondhatók (nem volt megállapítható, hány dolgozat köthető a *nemzetközi gazdálkodás* alapszakhoz). Úgy látszik, az új Edutus Főiskola megőrizte az elődök, a MÜTF és a Harsányi János Főiskola potenciálját ebben a tekintetben is. A demonstrátori rendszer és a szakkollégium is elemei a tehetséggondozási folyamatnak.

A DPR rendszert 2010 óta alkalmazzák. A rendszer információi szerint a szakról kevesen mennek mesterszakra, de az elhelyezkedés a munkaerőpiacon zökkenőmentes, a főiskola komoly segítségével.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gazdája szervezetileg a Gazdálkodási és Menedzsment Tanszék, amelybe beolvadt a korábbi Nemzetközi Gazdálkodás Tanszék. A tanszékvezető, aki a nemzetközi gazdálkodás alapképzés szakfelelőse is, mindkét minőségében aktív részese a szak irányításának.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A főiskolán a minőségirányítás intézményi szinten szervezett, minden szakon egységes rendszert alkalmaznak. A Minőségirányítási Bizottság a Szenátus állandó bizottságaként működik. A tevékenység szervezését, az operatív feladatok ellátását a Minőségirányítási Iroda munkatársa végzi a minőségirányítási menedzser (aki stratégiai főigazgató is) irányításával. A főiskola a 2010/11. tanév óta éves önértékeléssel működteti a TQM alapú minőségirányítási rendszert. Az éves önértékelések alapján minőségfejlesztési programok készülnek, amelyek eredményeit a Minőségirányítási Bizottság vizsgálja. Ilyen program volt többek között az Oktatói Teljesítményértékelő Rendszer kialakítása és működtetése. Az oktatók elégedettségét is rendszeresen értékelik. Fontos szerepe van az oktatók hallgatók általi értékelésének (OMHV).

A minőségbiztosítás szempontjából nem elhanyagolható az, hogy a főiskola az oktatók számára továbbképzést szervez, amelynek keretében az oktatók elsajátíthatják a webinarium előadás készítésének technikáját és szakmai segítséget kapnak a felvett előadások végleges rögzítéséhez. Alkalmanként szerveznek nyelvi tréningeket is.

A szak népszerűségének csökkenését több módon igyekeznek ellensúlyozni. A legutóbbi évben némi javulás látható is a jelentkezésekben.

A nemzetközi kapcsolatok fejlesztésének jó eszköze az évente megrendezett Nemzetközi Hét, számos külföldi partner részvételével.

Az *Edutus* márkanév bevezetését a marketing szakértők lassúnak ítélik meg, problematikusnak tartják.

A DPR rendszert, a végzetek nyomon követését 2010 óta alkalmazzák.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az intézmény C-SWOT analízise reális és mértéktartó megállapításokat tartalmaz. Erősségeik között jelenítették meg a gyakorlatorientált képzést, az ösztöndíjak széles körét és a kis hallgatói létszámot is, mint az oktatói munka minőségének javító tényezőjét. A gyengeségek közt említik a kiadatlan diplomák magas arányát (nyelvi okok miatt) és a nyelvi képzés egyéb korlátait. A legelső helyen áll azonban az oktatók túlterheltsége, ami összefügg a Tatabánya és Budapest közötti képzési hely működésével is.

Érthető törekvésük az angol nyelvű képzés indítása, de ennek feltételeit és fenntarthatóságát vizsgálni kellene.

A hallgatói létszám növelése és a nappali tagozatos hallgatók megtartása szempontjából fontos a főiskola Pegasus programja, amelyben a hallgatóknak különböző részdíjs munkalehetőségeket biztosítanak, és a várható jövedelmüket a főiskola előfinanszírozza a kiadásai (tandíj, megélhetés) időbeni finanszírozása érdekében. Rövid múltra visszatekintő kezdeményezés az élsportolói oktatási program, amiben az oktatás, vizsgáztatás igazodik a sportolók időbeosztásához. A tervek között szerepel a fogyatékosok bekapcsolását szolgáló, pályára állító program és külföldi hallgatók vonzása.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A nyelvi képzés további megerősítése segíthet a legfontosabb problémák megoldásában.
2. A két képzési hely profilját jobban szét lehetne választani a párhuzamosságok csökkentése érdekében.
3. Javasolható a szak törzstárgyainak további fejlesztése, a képzés korszerű szemléletű megerősítése.
4. Javasoljuk, hogy kérjék a tervezett angol nyelvű képzés akkreditálását a MAB-tól.